

Hapishanelerden Gelen Koronavirüs (COVID-19) Kaynaklı Şikâyetler

CİSST

CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE SİVİL TOPLUM DERNEĞİ

01 Ağustos – 31 Ekim

Hapishanelerden Gelen Koronavirüs (COVID-19) Kaynaklı Şikayetler / 01 Ağustos – 31 Ekim

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneğine **01 Ağustos – 31 Ekim 2022** tarihleri arasında danışma hattından ve mektuplardan gelen şikayetler, hapishanelerin ve mahpusların bilgileri gizli tutularak raporlanmıştır. **Koronavirüs salgınından güncel rapor tarihine kadar 203** farklı hapishaneden başvuru alınmıştır. Bu **201** kurumun **143'ü** kapalı ceza infaz kurumu, **60'ı** açık ceza infaz kurumudur. Hazırlanan raporlar belirtilen tarihleri kapsar ve bu tarihlerdeki güncel şikayetleri içerir. Raporları karşılaştırarak hangi şikayetlerin süreç içerisinde azaldığını, hangi konularda yeni başvuruların eklendiğini takip edebilirsiniz. Bu raporda da özel ihtiyaçlı mahpusların pandemi ile ilişkili sorunlarına ve şikayetlerine yer verilmiştir.

Hapishanelerde Kapasite Sorunu

- Mahpuslar koşullarının kalabalık, yatakların birbirlerine yakın mesafede olduğunu, bu yakınlıkta uyumak zorunda kaldıklarını, sosyal mesafe koyamadıklarını, açık hapishanelerde farklı koşullarda kalan mahpusların ortak alanlarda ve yemekhanelerde kalabalıktan kaynaklı sorunlar yaşadıklarını,
- Bazı hapishanelerde koşullarda koşulların kapasitesinin 3-4 katı kadar sayıda mahpus tutulduğunu aktardılar.

Hapishanelerin Genel Durumu ve Hijyen Önlemleri

- Bazı hapishanelerde mahpuslara dağıtılan yatak, battaniye, nevresim ve çarşafların kullanılmış ve kirli verildiği, kantinde satılan ürünlerin tek tip olması sebebiyle alerjisi olan mahpusların bu ürünleri alamadığı,
- Bazı hapishanelerin bazı koşullarında, kalabalık sebebiyle temiz hava akışının sağlanamadığı,
- Bazı kapalı hapishanelerde koşullar pencerelerinin küçük olması sebebiyle yeterince havalandırılmadığı,
- Bazı hapishanelerde infaz koruma memurlarının sosyal mesafe kurallarına uymadan kalabalık gruplarla gelerek koşullar araması yaptıkları, mahpusların kişisel eşyalarına el konulduğu, bu aramaların son dönemde bazı hapishanelerde haftada iki defa olacak şekilde çok sıklaştığı, bu aramalar sırasında mahpuslara maske verilmediği, bu durumun risk grubunda ve kronik hastalıkları olan mahpusları kaygılandırdığı,
- Bazı hapishanelerde sık sık elektrik kesintilerinin yaşandığı,
- Bazı mahpusların elektrik fiyatlarının gün geçtikçe arttığını, ailelerin ekonomik olarak zorlanmasından dolayı elektrik ücretini yatıramadıkları belirtilmiştir.

Mahpusların Hijyeni

- Birçok hapishane idaresinin koşullara sabun, çamaşır suyu ve dezenfektanı ücretsiz dağıtmadığı,
- Ücretsiz dağıtılmayan hapishanelerde ücretini ödeyemeyen, maddi durumu iyi olmayan mahpuslara da yeterli malzeme sağlanmadığı,
- Birçok hapishanede maske kullanılmadığı,
- Birçok hapishanede tuvaletlere temizlik ve hijyen malzemelerinin konulmadığı,
- Bazı hapishanelerde suya kota konulduğu, bu nedenle düzenli koğuş ve kişisel temizliğin yapılamadığı,
- Kişisel hijyenin sağlanmasında sorunlar yaşandığı belirtilmiştir.

Beslenme

- Bazı hapishanelerde verilen yemeklerin kalitesiz olduğu, porsiyonlarının küçük olduğu, hijyenik olmadığı ve yemeklerin soğuk verildiği,
- Tüm bu sorunlar sebebiyle hapishanelerde dağıtılan yemekleri yiyemeyen mahpusların beslenme ihtiyaçlarını kantinden karşılamak zorunda bırakıldıkları,
- Bazı hapishanelerde dağıtılan yemeklerde et ve karbonhidrat dengesi sağlanmadığı, ağırlıklı olarak sebze, pilav ve makarna verildiği,
- Bazı hapishanelerde yemek dağıtımında gerekli hijyen önlemlerinin alınmadığı,
- Yemeklerle ilgili sorunların ilgili tüm kamu kurumlarına şikayet olarak iletildiği fakat bu konuda herhangi bir iyileştirme yapılmadığı,
- Kantindeki ürünlerin pahalı ve ürün çeşitliliğinin az olduğu,
- Birçok mahpusun ürünlerin pahalılığı sebebiyle kantinden ek yiyecek alamadıkları,
- Diyet yemek verilmediği, diyet yemek veren hapishanelerde ise hastalıklar dikkate alınmadan tek tip diyet yemek verildiği,
- Hemen hiçbir hapishanede vegan vejetaryen mahpusların ihtiyaçlarının karşılanmadığı, bu mahpuslara sınırlı, ihtiyacı karşılamayacak yemek verildiği,
- Vitamin ve bağışıklık güçlendirici takviyelerin mahpuslar açlık grevinde olsa dahi sağlanmadığı belirtilmiştir.

Sağlık hakkına erişim

- Hasta, yaşlı ve risk grubuna giren mahpuslar için önlemler alınmadığı mahpusların önlemlerini kendileri aldığı,
- Bazı hapishanelerde doktorun revire düzenli gelmediği,
- Bazı mahpusların revire çok geç çıkarılması ve çıkarıldıklarında da sürenin sınırlı tutulması sebebiyle yeterli sağlık hizmeti alamadıkları,
- Bazı mahpusların revire çıksalar da tüm ilaçlara erişemedikleri, raporlu ilaçlarını alamadıkları ve tahlillerini yaptıramadıkları,
- Bazı hapishanelerde bazı mahpusların uyuz belirtileri olduğu ve bu sebeple karantinaya alındıkları,
- Birçok hapishanede hastane sevklerinin ve düzenli tedavi görme olanaklarının olmadığı, bazı hapishanelerde muayene olması gereken mahpusların 4-6 ay boyunca hastane sevklerinin yapılmadığı,

- Kovid-19 olan bazı mahpusların hastaneye sevk edildiklerinde herhangi bir kontrol yapılmadan yalnızca ilaç verip hapishaneye geri gönderildikleri,
- Bazı hapishanelerde sınırlı sayıda hastane sevki yapıldığı, bazı hapishanelerde hastane randevuları olmasına rağmen hapishane idarelerinin mahpusların hastane sevklerini engellediği ve bu yüzden durumu ağırlaşan mahpuslar olduğu, bazılarının randevularının iptal edildiği, ameliyat tarihi gelen mahpusların randevularının da hastane sevklerinin yapılmaması sebebiyle ertelendiği, ameliyat tarihleriyle ilgili idareden bilgi alamadıkları,
- Bazı hapishanelerde hastaneye sevk edilen mahpusların muayene ve reçetelendirme aşamalarında İKM'lerin duruma müdahale ettiğini,
- Birden çok hastalığı olan mahpusların sadece bir hastalığı için hastaneye sevk edildiği, diğer hastalıkları için sevk edilmedikleri, tedavi olamadıkları ve diğer hastalıkları için tekrar sevk edilmeyi bekledikleri,
- Birçok hapishanede diş hekimlerinden hizmet alınmadığı, diş çekimi, dolgu vb. müdahaleler için gerekli ekipmanın bulunmadığı, yalnızca antibiyotik ve ağrı kesicilerle tedavilerinin yapıldığı, mahpusların hastane sevkleri yapılamadığı için dıştan kaynaklı şikayetlerinin arttığı, uzun yıllardır diş tedavileri yapılmayan mahpusların sadece sıvı ile beslenmek zorunda kaldıkları,
- Bazı hapishanelerde diş ünitelerine sevklerin yapılmadığı, sadece diş çekiminin yapılacağını, diğer hiçbir işlerin yapılamayacağı mahpuslara belirtildiği ve mahpusların tedavi edilebilecek dişlerin çekilmeye zorlandığı,
- Mahpusların fizik tedavi hizmetlerine erişemediği,
- Kronik hasta mahpusların hastane sevklerinin uzun zamandır yapılmamasının sağlık sorunlarının artmasına neden olduğu, kanser hastalığı başta olmak üzere düzenli takip gerektiren hastalıkların takip edilmediği ve bunun durumlarını kritik aşamalara getirdiği,
- Bazı hapishanelerde hastaneye sevk edilen mahpuslarda sosyal mesafenin gözetilmediği, bazı hapishanelerde sıklıkla çift kelepçe uygulandığı,
- Hastane sevkleri yapılacak mahpuslara hapishanelerdeki metal dedektöründen geçmeden önce infaz koruma memurları tarafından yakın mesafe ve elle üst ve ağız içi araması yapıldığı, metal dedektörden geçtikten sonra da dış güvenlikten sorumlu jandarmalar tarafından tekrar bu aramanın tekrarlandığı, sürekli dışarıda çalışan jandarmaların bulaş risklerinin olduğu, salgının önlenmesine yönelik önlemler alınmadan arama yaptıkları,
- Mahpusların götürüldükleri hastanelerin buldukları hapishanelerden uzak olması ve ringlerde birden fazla mahpusun taşınması sebebiyle ringlerde kalma süreleri ve bulaş riskinin arttığı,
- Hastanelerde tedavileri devam eden ve mahkum koşullarında kalan mahpuslara refakatçi bulundurmalarına izin verilmediği, bu nedenle ihtiyaçlarına erişemedikleri ve kaldıkları mahkum koşullarının hijyenik olmadığı,
- Hapishanelerde aşı olmayı kabul eden mahpusların ikinci ve üçüncü doz aşılarını olduğu belirtilmiştir.

Karantina Koşulları

- Bazı hapishanelerde karantina uygulamalarının tamamen kaldırıldığı,
- Hapishaneler arasında ortaklaşan bir karantina uygulamasının olmadığı belirtilmiştir.

İfade Özgürlüğü ile İlgili Şikayetler

- Mahpusların kaldıkları hapishanelerin, ailelerinin ikamet ettiği şehirlerden uzak olması sebebiyle ailelerin görüşe gelemediği,
- Görüşe gelemeyen ailelerin mahpuslara gönderdikleri kolilerin mahpuslara teslim edilmediği, aileler geri gönderilen kolileri tekrar gönderdiklerinde bazı hapishanelerin aldığı, bu tutumların değişkenlik gösterdiği, bu durumun mahpus yakınlarını maddi olarak da mağdur ettiği,
- Mahpusların yakınları tarafından emanet eşya bölümüne bırakılan eşyaların mahpuslara verilmediği,
- Bazı hapishanelerde mahpuslara dışarıdan gönderilen kıyafetlerin kendilerine haber verilmeden ailelerine geri gönderildiği veya depodaki kıyafetlerinin verilmediği,
- Bazı kapalı koronavirüs önlemleri azaltılmasına ve ortak alanların kullanıma açılmasına rağmen hapishanelerde mahpusların kullandıkları ortak alanların kapalı tutulduğu ve mahpusların kullanımına izin verilmediği,
- Bazı hapishanelerde mahpusların atölye ve sohbet gibi sosyal etkinliklere çıkarılmadığı bazı hapishanelerde aynı koşu da kalan mahpusların haftada 1 saat açık ve kapalı spor salonuna çıkarılmaya başlandığı,
- Mahpusların kütüphaneye çıkarılmadığı, bazı mahpusların kitaba erişemediği ve fotokopi haklarından faydalandırılmadığı,
- Telefon hakkı sağlanan mahpusların telefon üzerinden şikayetlerini anlatamadıkları, şikayetlerini aktaran mahpusların telefonlarının görüşme esnasında kesildiği,
- Bazı hapishanelerde kurulumu tamamlanan ve kullanılmaya başlanan görüntülü telefon görüşmesinin bazı hapishanelerde mahpusların karşılamakta zorlanacağı meblağlarda ödeme istendiği,
- Bazı hapishanelerde mahpusların yasal hakları olmasına rağmen idareye, savcılığa, mahkemelere ve anayasa mahkemesine yazdıkları dilekçelerin numaralarının kendilerine verilmediği ve başvurularının sonuçlarını alamadıkları, bu nedenle dilekçelerinin işleme alınmadığını düşündükleri,
- Mahpuslar hapishanelerdeki hak ihlalleri ve şikayetlerini idari kurumlara başvuru yoluyla ilettikleri fakat bu başvurularla ilgili cevap alamadıkları,
- Mahpuslar yaşadıkları sorunlara itiraz ettiklerinde infaz koruma memurları tarafından disiplin cezası ile tehdit edildikleri,
- Açık hapishanede kalan mahpusların herhangi bir konuda rahatsızlıklarını dile getirdiklerinde kapalı hapishaneye gönderilmekle tehdit edildiği,
- Bazı hapishanelerde Türkçe yazılmayan mektuplarda dağıtım sürelerinin çok uzun olduğu,
- Salgınla ilgili şikayetlerini mahpuslar mektuplar üzerinden aktaramadıklarını, mektuplarının sansürlendiği,
- Bazı hapishanelerde iadeli taahhütlü mektupların iade koşanlarının mahpuslara verilmediği, pulla gönderilen mektupların mahpuslara ulaşmadığı,

- Bazı hapishanelerde geçmişte farklı koşullarda bulunan mahpusların ücretsiz mektuplaşmasına izin verildiği, pandemi ile koşullar arası ücretsiz mektuplaşmaların durdurulduğu,
- Ekonomik sebeplerden aynı zarfla birden fazla mahpusun mektup gönderdiği, bazı hapishanelerde bu mektup gönderiminin yasaklandığı,
- Bazı hapishanelerde mahpusların ailelerine kargo göndermek istediği fakat bu gönderimlere izin verilmediği,
- Bazı hapishanelerde gazetelerin mahpuslara verilmediği veya sınırlı şekilde verildiği,
- Bazı hapishanelerde depolarda bulunan kitapların değişiminde uzun gecikmeler yaşandığı, bazı hapishanelerde 2 ayda bir mahpuslara kitap verildiği,
- Bazı hapishanelerde beş kitap sınırlaması getirildiği, bu sayının bazı hapishanelerde ikiye kadar düşürüldüğünü, bu sayıya sözlük ve kanun gibi kitapların da dahil edildiği,
- Bazı hapishanelerde mahpusların yasal hakları olmasına ve talep etmelerine rağmen güncel mevzuata erişemedikleri,
- Bazı hapishanelerde mahpusların her dergiye erişemedikleri, şehirlerin bayilerinde dergi çeşitliliğinin az olduğu, hapishaneye alınacak dergilerde basın ilam kurulu aracılığıyla ilan verebilen ve bayide olan dergiler şartı arandığı, bu sebeplerden dergilere erişimin azaldığı ve dışarıdan gönderilen dergilerin kabul edilmediği,
- Tüm hapishanelerde radyolarda bulunan AM bandının yasaklanması sebebiyle mahpusların yabancı dilde radyo kanallarına erişemedikleri,
- Hücrede tutulan bazı mahpusların mektuplarının çıkış yapmadığı, haberleşme haklarının engellendiği ve ısıtıcı vb. eşyaların verilmediği belirtilmiş.

Diğer Şikayetler

- Sevk edilen mahpuslara çıplak arama dayatıldığı, bunu kabul etmeyen mahpusların darp edildiğine ilişkin iddialar olduğu, bu koşullar altında sosyal mesafenin korunmadığı ve bu durumun bulaş riskini de artırdığı,
- Hapishanelerde mahpuslara yönelik kötü muamelenin, psikolojik baskının, sözlü ve fiziksel şiddetin arttığı, pandemi sürecinde psikolojik olarak yıpranan mahpusların psikolojik destek alma olanaklarının da bulunmaması sebebiyle intihar düşünceleri ve teşebbüslerinin arttığı,
- İnfaz koruma memurlarının sayım sırasında mahpuslara psikolojik baskı yapıldığına dair iddialar olduğu,
- Bazı mahpusların talepleri dışında zorunlu olarak farklı hapishanelere sevk edilmeye devam edildikleri,
- Zorunlu sevk edilen mahpusların geldikleri hapishanelerdeki eşyalarının sevk edildikleri kurumlar tarafından kabul edilmediği, mahpusa eşyalarının kaybolduğu bilgisinin verildiği, eşyalarının taşınma esnasında kırıldığı ya da eşyaların taşınması için ücret talep edildiği,
- Bazı hapishanelerde Kovid-19 vakası olmamasına rağmen koşu değişikliği taleplerinin farklı gerekçelerle reddedildiği, bazı hapishanelerde mahpusların talepleri dışında koşu değişikliği yapıldığı,

- İzne çıkan ve ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan mahpusların sosyal güvencelerinin olmaması sebebiyle çalışamadıkları, doktora gidemedikleri ve bu süreçte Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından destek alamadıkları belirtilmiştir.

Özel İhtiyacı Olan Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

Ağırlaştırılmış Müebbet Hükümlüsü Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

- Bazı hapisanelerde ağırlaştırılmış müebbet mahpusların havalandırma saatlerinin azaltıldığı, bu durumun adli ve siyasi ağırlaştırılmış müebbet mahpuslarda farklılık gösterebildiği, günde bir saat havalandırmaya çıkarılan mahpusların yeterli temiz hava alamadıkları,
- Ağırlaştırılmış müebbet mahpuslar havalandırma kapılarının 1-2 saat açık kalması sebebiyle çamaşır suyu veya deterjanla temizlik yapamadıkları, yaptıklarında ise odalarını yeterince havalandırmadıkları için mide bulantısı gibi zehirlenme belirtileri ve solunum sorunları yaşadıkları,
- Ağırlaştırılmış müebbet mahpusların hücre pencerelerindeki demir parmaklıklara ek olarak sık dokunmuş elek takıldığı, bu elek telinin temiz hava girişini engellediği,
- Yeterince havalandırmanın sağlanmadığı koşullarda yatakların ve duvarların küflendiği, nemin yoğun olması sebebiyle üst solunum rahatsızlıklarına neden olduğu,
- Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpusların tutuldukları hücrelerin küçük ve tek lavabo olması sebebiyle bulaşık, yemek ve tuvalet ihtiyaçlarını aynı yerde karşılamak zorunda oldukları, bu durumun hijyeni sağlamayı zorlaştırdığı,
- Bazı hapisanelerde tutulan ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpusların yalnızca ayda bir kere spora çıkarılmaları, sohbet ve atölye haklarından yararlanamamaları nedeniyle sosyalleşme imkanlarının olmadığı,
- Tek başına tutulan ve sosyalleşme imkanı olmayan mahpusların aileleriyle görüş sürelerinin kısa olması ve aileleriyle tek tek görüştürülmelerinin tecrit koşullarını arttırdığı belirtilmiştir.

Yabancı Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

- Yabancı uyruklu mahpusların, farklı gerekçelerle para ve kargo alamadığı, yurtdışına telefon görüşlerinin de aksadığı, bazı yerlerde durduğu, yeni başlatılan görüşme hakkından faydalanamadıkları,
- Yabancı uyruklu mahpusların, haklarına erişemedikleri, kötü muamele, aşağılama ve ayrımcılığa maruz kaldıklarına dair iddialar olduğu,
- Yabancı uyruklu mahpusların uzun zamandır Konsolosluklarına ve Büyükelçiliklerine ulaşamadığı, bu nedenle aileleri ile de görüşemedikleri,
- Bazı yabancı uyruklu mahpusların infaz yasasından faydalanabilmelerine rağmen denetimli haklarını kullanamadıkları,
- Yabancı uyruklu mahpusların farklı yemek kültürleri olabilmesi sebebiyle Türkiye hapisanelerinde çıkan yemeklere alışmakta zorlandıkları, kantinde yeterli çeşitlilik olmaması sebebiyle gıdaya erişemedikleri,

- Yabancı uyruklu mahpusların çevirmen bulunmadığı ya da mektupta kullanılan dilin bilinmemesi gerekçesi ile mektuplarının ya hiç verilmediği ya da geç verildiği, tüm taleplerine rağmen kendi dillerinde kitap, dergi ve radyo yayınlarına ulaşamadıklarını,
- Bazı kurum kütüphanelerinde yabancı dilde kitap olmadığı, televizyonda izleyebilecekleri yabancı kanalların olmadığı belirtilmiştir.

Kadın Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

- Kadın mahpusların düzenli olarak yapılması gereken sağlık taramalarının yapılmadığı,
- Kadınların özel ihtiyaçlarının karşılanmadığı, ücretsiz pede erişimin sağlanmadığı belirtilmiştir.

LGBTİ+ Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

- Cinsiyet uyum sürecinde olan trans mahpusların hastane sevklerinin durması sebebiyle uyum süreçlerine devam edemedikleri, farklı gerekçelerle hormon ilaçlarına erişemedikleri ve uyum süreçlerinin sekteye uğradığı,
- Bazı hapisanelerde trans kadın mahpuslara kadın kıyafetlerinin verilmediği belirtilmiştir.

Yaşlı Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

- Risk grubunda olan 65 yaş üstü mahpuslar için hiçbir ek önlem alınmadığı belirtilmiştir.

Engelli Mahpusların Karşılaştığı Sorunlar

- Engelli mahpusların salgından kaynaklı farklılaşan ihtiyaçlarını karşılamak için özel bir çalışma veya planlama yapılmadığı,
- Bazı hapisanelerde engelli koğuşu olmadığını ve mahpusların hapisanenin fiziki şartları nedeniyle tuvalet ihtiyacını tek başına karşılayamadığı,
- R Tipi Hapisanelerinde bakıcının olmadığını ve tek başına tutulan engelli mahpusların fiziki ihtiyaçlarını karşılamakta güçlükler yaşadığını, bazılarının hiç karşılayamadığı belirtilmiştir.

Çocuk Mahpusların Karşılaştıkları Sorunlar

- Çocuk mahpuslar için etkinlik ve diğer eğitsel faaliyetler için hapisanelerde ayrıca bir çalışma yapılmadığı belirtilmiştir.